

Orebladet

Årg. 17

Nr. 2 – 2014

Medlemsblad for Trøndelagsavdelingen
av Norsk Botanisk Forening

Enamyra på Støren
Møteprogram våren 2015

OREBLADET ISSN 1501-4924

Orebladet utgis av: Norsk
Botanisk Forening,
Trøndelagsavdelinga (NBF-TLA)

Postadresse: NTNU
Vitenskapsmuseet, Seksjon for
naturhistorie, 7491 Trondheim

e-post adresser:
orebladet@nbf-tla.org
Foreningen:
post@nbf-tla.org

Nettadresse:
<http://www.nbf-tla.org>

Redaktør: Ingar Pareliussen

Abonnement: Bladet utgis med to
nummer i året. For medlemmer av
Trøndelagsavdelingen av NBF inngår
Orebladet i medlemskapet.
Abonnementspris for
ikke-medlemmer er for 2014 kr 125,-
(abonnementet løper til det blir sagt
opp).

Manuskripter: Manuskripter kan
 gjerne sendes som vedlegg til e-post,
eller sendes i posten maskinskrevet
eller tydelig håndskrevet. Enkel
linjeavstand. Overskrifter utheves.
Norske plantenavn skal brukes der
disse finnes. Latinske navn skal stå i
kursiv etter det norske navnet uten
bruk av bindestrek eller parentes.

Illustrasjoner Redaksjonen ønsker
illustrasjoner i form av strektegninger,

diagrammer eller foto (enten digitale,
papirkopier eller dias). Merk foto som
skal returneres med navn og
returadresse.

Frist for manuskripter

Vårnummer: 1. mai. Høstnummer: 1.
november

Styret i NBF-TLA: Egil Ingvar
Aune, leder Inger Gjærevoll, nestleder
og kasserer Guri Bjørndal, sekretær
Berit Forbord Moen, FNF-kontakt
Harald Hove Bergmann,
regionkontakt Villblomstenes dag
Solfrid Helene Lien Langmo,
ansvarlig for lokalfloraprojektet

Ekskursjonskomité: Sigmund
Sivertsen, Bjørn Sæther og Einar
Værnes (medansvarlig for
lokalfloraprojektet).

Revisorer: Jan Erik Kofoed og
Ottar Michelsen

Valgkomité: Vibekke Vange og
Anders Lyngstad

e-postadresse? Om du sender en
e-post til oss vil du bli påminnet om
møter, ekskursjoner og andre
foreningsaktiviteter. Husk å gi oss
beskjed om du hytter epostadresse.

Forside: Sphagno-Tomentypnion.
Låg tue av gullmose *Tomentypnum*
nitens og rosetorvmose *Sphagnum*
warnstorffii, og med blad av
bjørnebrodd *Tofieldia pusilla* oppe i
bildekanten 15.8.2014. ©Leif Persen
Galten

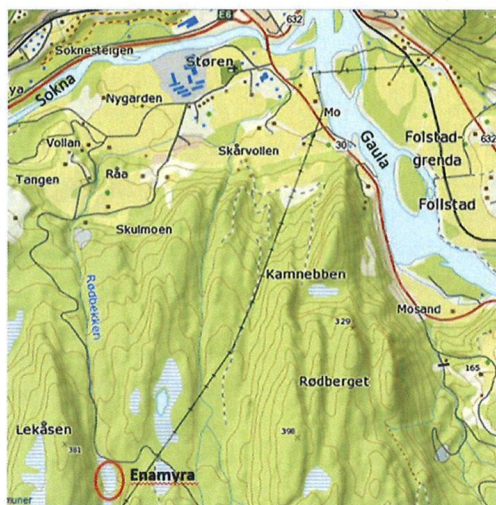
Enamyra på Støren – lita rikmyr med jemtlandsstarr

Leif Persen Galten

Enamyra er ei lita, svakt hellende (soligen) myr som ligger i et nordvendt dalsøkk i Skårvollmarka, drøyt 2 km rett sør for Støren kirke og åmøtet mellom Sokna og Gaula, knapt 300 moh. (figur 1). Berggrunnen i marka mellom de to elvene er en del av Trondheimsdekket og består av grå og svarte fyllitter (Wolff 1989). Fyllitter er dannet av leirrike avsetninger. Det gjør disse bergartene nokså lett

forvitrelige. Når de i tillegg er rike på karbonatholdig mineralnæring, gir det grunnlag for en baserik flora.

Myra er ca. 15 daa (250 m x 60 m) og er, som tilsvarende små myrdalsøkk, å betrakte som en geogen (jordvasspåvirket) åpen myrkant (Flatberg 2013). Det er flere myrsig både øst og sør for myra, men disse blir ikke nærmere beskrevet her. Myra er nokså flat og våt i øvre del, med mykmatter med spredt vegetasjon og med overgang mot løsbunn i små, nesten vegetasjonsfrie svartdyflarker (figur 2).

Figur 1: Enamyra (rød oval) ligger i åsen ca. 2 km sør for Støren kirke.
Kartgrunnlag: www.kartiskolen.no.

Nedover (nordover) myra samler vatnet seg i et bekkesig langs østkanten, med fastmatter og låge tuer vest for bekken. Inn mot myrkantene er det skog/krattmyr med fastmatter og låge tuer. En traktorvei har avsatt dype spor langs vestsida og delvis ut i myra. Rustne dieseltønner slengt i myra er, som traktorsporene, etterlatenskaper etter tømmerdrift for ca. 30 år sia.

Utseendemessig preges myrflata av mengdeartene trådstarr *Carex lasiocarpa* og blåtopp *Molinia caerulea*, begge nokså indifferente med hensyn til myrflate-myrkantgradienten (Fremstad 1997). Mykmattene domineres av myrflateartene dystarr *Carex limosa* og stormakkmose *Scorpidium scorpioides*, med jevne innslag av myrsauløk *Triglochin palustris*, småsivaks *Eleocharis quinqueflora*, gytjeblererot *Utricularia intermedia* og, mot fastmattene, stedvis myrgittermose *Cinclidium stygium* (figur 3). På de våteste stedene vokser også mellomblærerot *Utricularia ochroleuca*. Spredt i mykmattene står en vakker bestand av nebbstarr *Carex lasiocarpa* og blåtopp *Molinia caerulea*, begge nokså indifferente med hensyn til myrflate-myrkantgradienten (Fremstad

1997). Mykmattene domineres av myrflateartene dystarr *Carex limosa* og stormakkmose *Scorpidium scorpioides*, med jevne innslag av myrsauløk *Triglochin palustris*, småsivaks *Eleocharis quinqueflora*, gytjeblererot *Utricularia intermedia* og, mot fastmattene, stedvis myrgittermose *Cinclidium stygium* (figur 3).

På de våteste stedene vokser også mellomblærerot *Utricularia ochroleuca*. Spredt i mykmattene står en vakker bestand av nebbstarr *Carex lepidocarpa*. I kanten av de vassfylte traktorsporene i vest danner nebbstarr store, iøynefallende hybrider med gulstarr *Carex flava*. Myrsauløk, småsivaks og gytjeblererot står også nedover i bekken, her sammen med pene bestand av nøkkesiv *Juncus stygius* (figur 4) og med mye bukkeblad *Menyanthes trifoliata*, myrsnelle *Equisetum palustre* og litt elvesnelle *E. fluviatile*.

Fastmatter utgjør den største delen av myrflata. De domineres av småbjørneskjegg *Trichophorum cespitosum* ssp. *cespitosum*, sveltull *Trichophorum alpinum* og stedvis også av kornstarr *Carex panicea*, gulstarr *Carex flava* eller breiull *Eriophorum latifolium*.

Figur 2: Enamyra sett fra mykmattene i sør og nedover (nordover) myra.
Foto: LG 15.8.2014.

De siste par årene har vært beskjedne orkidé-år, men sist sommer dukket det opp grasmarihand *Dactylorhiza incarnata* ssp. *incarnata* her. Vakre matter av myrstjernemose *Campyllum stellatum*, brunmakkmose *Scorpidium cossonii*, vritormose *Sphagnum contortum*, (figur 5) beitetormose *S. teres*, og flekkvis vortetormose *S. papillosum*, danner bunnsjiktet. Sistnevnte art signaliserer et myrflatepreg i kontrast til den myrkantbundne «dobbeltgjengeren» krattormose *Sphagnum centrale*, som står i krattskogen nær fastmarka.

En nokså stor populasjon av jemtlandsstarr *Carex jemtlandica* vokser her midt i myra rundt de rustne dieseltønnene (figur 6). Inn mot kantene danner arten store, prangende hybrider med gulstarr. Mot kanten i vest vokser også litt beitestarr *Carex viridula* ssp. *viridula*. Jemtlandsstarren forekommer ellers spredte oppover myra. Der møter den nebbstarr, med en mulig (cf.) hybridisering. I fastmattene står også to store og ei lita tue med kalkmyrindikatoren brunskjene *Schoenus ferrugineus* (figur 7). Denne sjeldne låglandsarten er i Gauldalen bare kjent

fra Haukdalsmyra en kilometer sørvest for Enamyra, ved Bjørnvollen i Budal 20 km mot sørøst (530 moh.) og i Hukkelvatnan naturreservat i Singsås 30 km mot øst (560 moh). Østligste lokalitet i Trøndelag er imidlertid i Øvre Forra naturreservat i Stjørdal.

Spredd i fastmattene er låge tuer med gullmose *Tomentypnum nittens* og rosetorvmose *Sphagnum warnstorffii*. Nederst i tuene og ut i fastmattene er det jevne forekomster av dvergjamne *Selaginella selaginoides* og bjørnebrodd *Tofieldia pusilla*, mens tvebostarr

Carex dioica vokser spredt høyere oppe. I de høyeste tuene følger ikke rosetorvmosen og gullmosen med helt opp, men blir erstattet av myrfiltmose *Aulacomnium palustre* på toppen (figur 8). I disse tørre tuetoppene vokser også rundsoldogg *Drosera rotundifolia*, en myrflateindikator (Fremstad 1997), mens slektningen smalsoldogg *D. anglica* er å finne i rikmonn i myknettene.

Inn mot fastmarka har vegetasjonen et preg av skog/krattbevekst rikmyr med myrkantarter og fastmarkprefererende arter.

Figur 3: Myrgittermose *Cinclidium stygium* med noen få grønne skudd av myrstjernemose *Campylium stellatum*. Foto: LG 15.8.2014.

Figur 4: Nøkkesiv *Juncus stygius*. Foto: LG 15.8.2014.

Krattorvmosen er allerede nevnt; den blir på de tørreste partiene og i de høyeste tuene erstattet av blant andre furumose *Pleurozium schreberi*. Skog og kratt består av gråor *Alnus incana*, bjørk *Betula pubescens*, gran *Picea abies*, ørevier *Salix aurita*, sølvvier *S. glauca*, svartvier *S. myrsinifolia* ssp. *myrsinifolia* og høyvokste utgaver av lyngartene. Furua *Pinus sylvestris*, derimot, vokser ute i sjølve myra.

Ellers er artsutvalget stort, med typiske myrkantarter som slirestarr *Carex vaginata*, klubbestarr *C. buxbaumii*, skogrørkvein *Calamagrostis phragmitoides*, myr-

marigras *Hierochloë odorata* ssp. *arctica*, sumphaukeskjegg *Crepis paludosa*, kvitbladtistel *Cirsium heterophyllum*, myrtistel *C. palustre*, fjelltistel *Saussurea alpina*, kvitmaure *Galium boreale*, mjødurt *Filipendula ulmaria*, enghumleblom *Geum rivale* og engsoleie *Ranunculus acris*. Nærheten til fastmarka understrekes foruten av den nevnte furumosen også av karsporeplantene stri kråkefot *Lycopodium annotinum*, skogsnelle *Equisetum sylvaticum*, fugletelg *Gymnocarpium dryopteris*, sauettelg *Dryopteris expansa* og hengeving *Phegopteris connectilis*.

Figur 5: Matte med vritormose *Sphagnum contortum* (varmgule hoder), rosetormose *S. warnstorffii* og et 5-greinet bleikrødt hode av blanktormose *S. subnitens*. Foto: LG 15.8.2014

Figur 7: Brunskjene *Schoenus ferrugineus*. Foto: LG 25.6.2014.

Det er registrert over 100 karplanter på den 15 mål store Enamyra. I fire artsgrupper lister Fremstad (1997: 107) opp 46 karplantetaksa som indikerer fra intermediær til

Figur 6: Jemtlandsstarr *Carex jemtlandica*. Foto: LG 15.8.2014.

Figur 8: Tue av myrfiltmose *Aulacomnium palustre* med en rosett av rundsoldogg *Drosera rotundifolia* og småtranebær *Oxycoccus microcarpus* i frukt Foto: LG 15.8.2014.

ekstremrik myr. 20 av disse indikatorene er funnet på Enamyra. I tillegg kan jemtlandsstarr føres til lista. Det må bemerkes at Fremstads liste inneholder både

låglands- og fjellplanter og planter med typisk oseanisk så vel som typisk kontinental preferanse, ikke alle plantegeografisk forenelige med Støren. Av de 46 taksa skilles 30 ut som eksklusive rikmyr- og ekstremrikmyr-arter. Åtte av disse er funnet på Enamyra.

Plantesosiologisk korresponderer fastmattene her godt med Fremstads brunskjene-nebbstarr-utforming (*Schoenion ferruginei*), særlig når jemtlandsstarr kan føres til lista over kalkmyrindikatorer sammen med de «kjennetegnende» artene nebbstarr og brunskjene. Dertil kommer beitestarr, som er «tyngdepunkt-art» i ekstremrik myr (ibid.: 122), samt brunmakkemose og vritormose som også peker mot kalkmyr (Flatberg 2013). Nebbstarren står våtere enn jemtlandsstarren, trengt helt ut i mykmattene. Mykmattene viser for øvrig stort samsvar med Fremstads rik mykmatte/løsbunnmyr, på Enamyra i en nokså typisk nøkkesiv-dystarr-utforming (*Stygio-Caricion limosae*) karakterisert av rikmyrindikatorne nøkkesiv, myrsauløk, gytjeblærerot og mellomblærerot. De låge tuene i fastmattene utgjør en rosetormose-gullmose-utforming

(*Sphagno-Tomentypnion*, på framsida av heftet) av Fremstads skog/krattbevokst rikmyr (1997: 121).

I dag er de tidligere plantesosiologiske klassifikasjonssystemene imidlertid i ferd med å bli erstattet av typifiseringssystemet *Naturtuper i Norge*, NiN (Halvorsen m.fl. 2009). Etter NiN kan Enamyra typifiseres som V7 Flommyr, myrkant og myrskogsmark [5] kalkmyrkant, eller forkortet til geogen åpen myrkant sensu Flatberg (2013). De tre kalkmyrindikatorne jemtlandsstarr, nebbstarr og brunskjene er rødlistete som NT nær truet (Kålås m.fl. 2010).

Tettstedet Støren er omgitt av mange rikmyrer, hvorav Enamyra er en av de rikeste. Som nevnt innledningsvis skyldes dette en berggrunn av lett forvitrelige bergarter rike på mineralnæring. Sør og øst for Støren er dette fyllitter, mens det i vestliene er grønnstein og grønnskifer (Wolff 1989). Den næringskrevende og noe kystbundne låglandsarten nebbstarr er nokså vanlig i hele dette området, og arten har videre en utpostlokalitet i Tydal i nordøst og en i Kvikne i sørøst.

Figur 9: Jemtlandsstarr *Carex jemtlandica* er funnet og kjennetegnene blir nøye sjekket av Kjell Ivar Flatberg (t.v.) og forfatteren. Foto: Arne Jakobsen 12.8.2014.

Fra Engerdal helt nordøst i Hedmark har jeg erfaring med den svært nærstående arten jemtlandsstarr, en art som er oppfattet som østlig og kontinental (Elven m.fl. 2013). I låglandet i Trøndelag er den kjent fra Fjellsetermyra i Bymarka og fra Kaldvassmyra i Verdalen, og ellers bare fra høyereliggende og østlige områder i Tydal og Røros (ibid.).

Ved en tilfældighet slo det meg for et par år sia at en del av nebbstarr-ene på Enamyra var slående lik den jemtlandsstarren jeg hadde sett mye av i Engerdal. Erkjennelsen førte til at jeg begynte en systematisk observasjon og innsam-

ling av planter tilhørende gulstarr-gruppa, både i Skårvollmarka (6 myrer), i Frøsetmarka øst for Støren (5 myrer) og under Mannfjellet i vestlia (1 myr). Fra 12 myrer har jeg i 2012-2014 samlet inn over 60 belegg til TRH av taksa innen gruppa, da medregnet innsamlingsbidrag til en nylig oppstartet mastergrad om emnet. Fokus har vært på jemtlandsstarr/nebbstarr, men det er også samlet gulstarr, grønnstarr *Carex demissa*, beite-starr og alle slags hybrider mellom dem og de to fokusartene. Bestemmelsesarbeidet er krevende, og en del ark ligger per dato med usikker navnsetting (cf.) i herbariet, enda

autoritetene på flava-gruppa Reidar Elven og Kjell Ivar Flatberg har deltatt i bestemmelsesarbeidet.

Det er flere faktorer som gjør bestemmelsesarbeidet vanskelig. For det første er jemtlandsstarr og nebbstarr like og skilles morfologisk bare på kvantitative karakterer. På forskjellige voksesteder kan disse karakterene framstå med ulik klarhet og ofte gli noe over i hverandre. Dernest har i noen tilfelle enkeltstrå av et takson blitt plukket ut som «forurensing» fra en innsamling av et annet takson. Da kan grunnlaget for sikker bestemmelse bli for spinkelt. For det tredje hybridiserer begge artene lett med de andre artene i flava-gruppa og kanskje også med hverandre. Og på de undersøkte myrene vokser nebbstarr, formodet jemtlandsstarr, gulstarr, beitestarr og grønnstarr i skjønn forening.

Noen av hybridene kan lett forveksles med rene arter. Hybridene, i alle fall de helt sterile, kan imidlertid avsløres tidlig i sesongen ved aborterte, trådsmale pollenknapper som aldri bryter ut av dekkskjellene i hannakset. Noe seinere og gjerne ved pressing, avslører fruktgjemmene seg som tomme; det pressete hunnakset blir helt flatt og litt «utflytende».

I dette tilfelle kan man ikke være sikker på at det er en hybrid. Det kan være pollineringen som har slått feil for eksempel på grunn av vått og kaldt vær i pollineringsperioden. Ute i marka framstår hybridene ofte som bemerkelsesverdig store og iøynefallende. Hybridene danner også større og tydeligere tuer enn ren nebb- og jemtlandsstarr, som vokser i små tuer eller gir inntrykk av å stå enkeltvis.

I elleve belegg fra fire myrer er det enighet om i alle fall spor av jemtlandsstarr i materialet. På Åsmotet og ved Litjvatnet i Frøsetmarka er det samlet formodet (cf.) jemtlandsstarr. Forekomsten av ren jemtlandsstarr på Enamyra er sikkert fastslått, bestemt både på herbariemateriale fra to innsamlinger (2012 og 2014) og i felt (figur 9). Plantene her innehar alle artens kvantitative karakteristika (figur 6): Plantene er forholdsvis kraftige (> 30 cm). Hannaket står på et rett til bare svakt skråtilt og ofte kort skaft. De fleste planter har 2 sittende hunnaks som er runde til svært svakt ovale og litt skilte fra hverandre. Fruktgjemmene har nesten rette nebb som står ut i hele aksulas overflate som et piggnøste. Dekkskjellene stikker tydelig

fram mellom de tettsittende frukt-gjemmene og er lyst gulbrune med utydlig midtnerve og hinnekant. Strået er avrundet trekantet og glatt under akssamlingen. Nedre støtteblad er svært langt, bredt og mer sprikende enn nedbøyd, med tydelig slire. Øvre stengelblad går ut midt på eller ovafor midten av strået. De vegetative bladene er nesten jevnhøye med akssamlingen; de er brede og med kjøll, men uten så tydelig «måkevinger» som hos gulstarr. «Vingen» på den ene sida av bladet står dessuten rett ut uten nedbøy, slik at tverrsnittet blir asymmetrisk. Planten og særlig bladene har anstrøk av olivengrønt.

Til sammenligning er nebbstarr spinkel. Hannakset står på lange, skråstilte skaft. Det er like gjerne bare ett som to sittende hunnaks; om det er to, er de tydelig skilte. De er ovale, og fruktgjemmene har bøyde nebb som peker unisont nedover, særlig tydelig mot basis av akset (svært god skillekarakter mot jemtlandsstarr). Dekkskjell er gulbrune med tydelig, blek midtnerve. Strået er skarpt trekantet til vingekantet og rutt under akssamlingen (kjenner med fingertuppene). Nedre støtteblad er nok så kort og smalt og vender oftest

stivt nedover etter blomstring. Det har bare antydning til slire. Øvre stråblad går vanligvis ut nedafor midten av strået, og har kort bladplate. De vegetative bladene er påfallende korte, flate med kjøll og med samme asymmetriske «vingemønster» som hos jemtlandsstarr. Men de er smalere enn bladene til jemtlandsstarr og gulstarr. Planten er lyst gulgrønn.

Grønnstarr eller hybrider med denne er ikke funnet på Enamyra. Men med sin påfallende tydelige grønnfarge i alle deler, med fruktgjemmer som smalner jevnt til et rett nebb, smale dekkskjell med smal, grønn nerve og ikke minst de slakke, noe vridde og flate bladene skilles arten lett fra nebb- og jemtlandsstarr. Hybrider kjennetegnes også av slakke, litt vridde støtteblad og ofte litt bøyde strå. Hybrid med nebbstarr er i et tilfelle tatt for å være jemtlandsstarr; den er noe fertil og grønnstarr bidrar i hybriden til å rette ut fruktgjemmenebbene og gi hunnakset et noe sprikende utseende. På samme måte kan også gulstarr x grønnstarr blitt tolket som formodet stor jemtlandsstarr. Denne hybriden har mange ansikter, for den er fertil og krysses tilbake med foreldrene. Grønnstarr er litt

mindre næringskrevende og også litt mindre eksklusivt myrbundet enn de andre artene i gruppa. I Frøsetmarka later det til at arten først kommer inn med tyngde i gjengroingsmyr, og at jemtlandsstarr da krysses bort i grønnstarr. Dette er svært tydelig på Åsmotemyra i Frøsetmarka der det for et par år sia var formodet ren jemtlandsstarr, men i 2014 bare var hybrider med grønnstarr å finne. Samme tendens til at jemtlandsstarr krysses bort i grønnstarr når myrer gror igjen kan observeres på Fjellsetermyra i Bymarka (Flatberg pers. medd.). Kanskje er Enamyra for rik og ennå for lite gjenvokst til at grønnstarr har klart å etablere seg. Arten står imidlertid i fuktig veikant helt inntil myra, så kanskje er det bare et tidsspørsmål før den kommer inn.

Beitestarr og hybrider der beitestarr inngår, kan lett forveksles med en liten jemtlandsstarr. Ren beitestarr har fruktgjemmer som står tett i nokså runde hunnaks og med rette nebb som kan gi akset et «piggete», jemtlandsstarr-lik utseende. Men alle plantedeler er små. Hannakset er sittende eller med kort skaft. Hunnaksene er mange, ofte 3-5. Fruktgjemmene er kantete og mangler de tydeli-

ge nervene som man ser hos både jemtlandsstarr og nebbstarr. Støtteblad er lange og sprikende, men blir som hos jemtlandsstarr gjerne nedbøyd etter hvert. Både stråblad og vegetative blad er smale, enten med helt flatt eller V-formet tverrsnitt; altså ingen asymmetrisk «måkevinge». Bladene er jevnlange med strået. Det er funnet bare noen få planter av beitestarr på Enamyra, og det later ikke til at arten inngår i hybrider her. Men fra tre andre myrer har formodet (cf.) jemtlandsstarr vist seg å være beitestarr, beitestarr x jemtlandsstarr og beitestarr x nebbstarr.

I Støren-området er mange av de små og rike dalsøkk-myrene ødelagt eller sterkt truet. Trusselfaktoren er oftest framføring av skogsbilveier og traktorveier i forbindelse med skogsdrift. Men på Enamyra er det også tydelige spor etter kjøring med ATV, uten at man vet hva hensikten med slik kjøring er her. Kjøring og all slags slitasje i slike myrer ødelegger dreneringssystemet og fører til rask gjenvoksing. Plantegeografisk er Enamyra svært interessant, med sin bestand av både jemtlandsstarr og nebbstarr. Myra ligger gunstig til for en utforskning av og en grenseoppgang mellom disse

to nærstående og sjeldne artene. Kanskje er jemtlandsstarr mye oversett, men det er neppe mye av den i låglandet så langt vest som her. Som nevnt over, er arten sammen med nebbstarr og brunskjene rødlistete arter. Sammen med forekomstene av rikmyrmoser som myrstjernemose, brunmakkmoose, myrgittermose og vritormose danner de et eksklusivt myrsamfunn som blir mer og mer sjelden og som det er vel verdt å ta vare på.

Takk til Kjell Ivar Flatberg og Arne Jakobsen for lærerik og konstruktiv myrdrag på Støren i august 2014, der flava-gruppas representanter ble studert og diskutert i felt, til Kjell Ivar Flatberg og Reidar Elven som uavhengig av hverandre har gitt konstruktiv hjelp og invitert til fruktbare diskusjoner i bestemmelsesarbeidet med innsamlet materiale, og til Mika Bendiksbø som velvillig har tatt imot allehånde flavagruppe-materiale til TRH. Det teoretiske grunnlaget for bestemmelsesarbeidet er forankret i Hylander 1966, Lid & Lid 2005 og Mossberg & Stenberg 2003, mens alle plantenavn følger Artsdatabankens navnebase (<http://www2.artsdatabanken.no/artsnavn/Contentpages/>

[Hjem.aspx](#).)

Litteratur

- Elven, R., Fremstad, E. & Pedersen, O. 2013. Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV The eastern and northeastern elements. Akademika forlag, Trondheim. 489 s.
- Flatberg, K.I. 2013. Norges torvmoser. Akademika forlag, Trondheim. 307 s.
- Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. – NINA Temahefte 12: 1-279.
- Halvorsen, R., Andersen, T., Blom, H.H., Elvebakk, A., Elven, R., Erikstad, L., Gaarder, G., Moen, A., Mortensen, P.B., Norderhaug, A., Nygaard, K., Thorsnes, T. & Ødegaard, F. 2009. Naturtyper i Norge. Teoretisk grunnlag, prinsipper for inndeling og definisjoner. – Naturtyper i Norge versjon 1.0 Artikkell 1. <http://www.naturtyper/artsdatabanken.no/Content/Artikler/Artikkell1.pdf>
- Hylander, N. 1966. Nordisk kärlväxtflora. 2. – Almquist & Wiksell, Stockholm. 456 s.

Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red). 2010. Norsk rødliste for arter. Artsdatabanken, Norge. 480 s.

Lid, J. & Lid, D.T. 2005. Norsk flora. 7.utgåva. Redaktør: Reidar Elven. Det Norske Samlaget, Oslo. 1230 s.

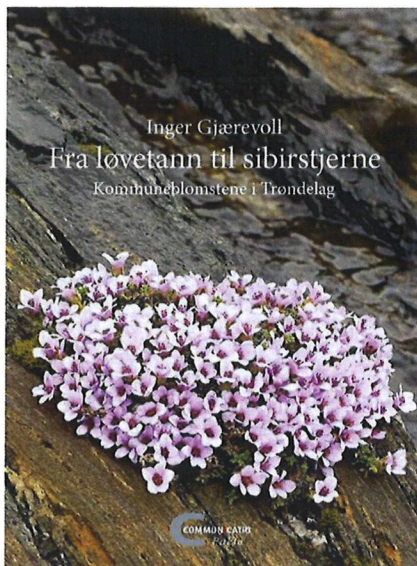
Mossberg, B. & Stenberg, L. 2003. Den nya nordiska floran. Wahlström & Widstrand. 928 s.

Wolff, F. Chr. 1989. Geologisk kart over Norge, Berggrunnskart TRONDHEIM 1 : 250 000. 3.opplag med rettinger. Norges geologiske undersøkelse.

Flotte plantebøker frå medlemmer i Trøndelagsavdelinga

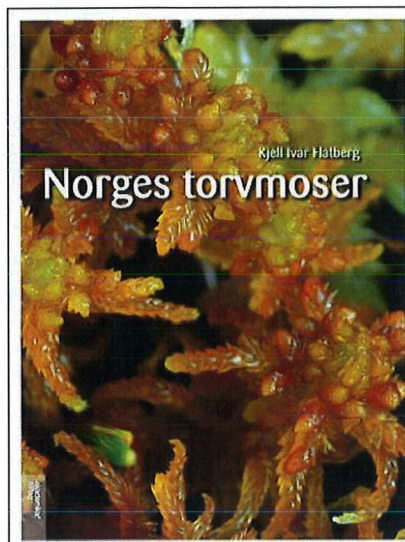
Egil Ingvar Aune

Dei siste to åra har fem medlemmer i NBF-TLA gjeve ut kvar si «plantebok». Alle dei fem forfatarane har vore medlem hos oss i mange år og har hatt ulike tillitsverv i foreininga.

I 2013 kom *Inger Gjærevoll* (i samarbeid med Norsk Botanisk Forening, Trøndelagsavdelinga) *Fra løvetann til sibirstjerne. Kommuneblomstene i Trøndelag. Communicatio, Trondheim. 213 s. ISBN: 978-82-92400-87-6.* Denne boka er omtala i begge numra av Orebladet som kom i 2013, og Inger heldt fordrag om boka på medlemsmøtet 16. september 2013. Boka kan framleis kjøpast frå foreininga til «medlemspris» (ca. 20 % rabatt).

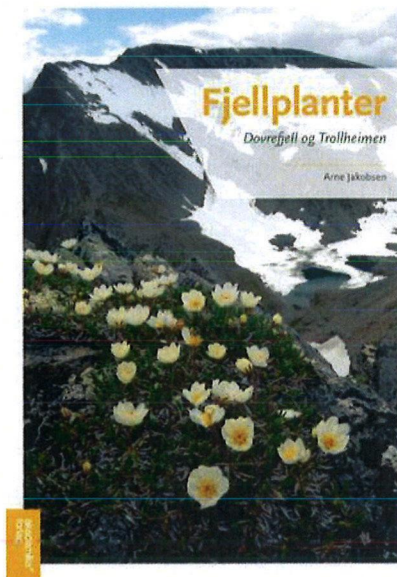
I januar 2014 gav professor emeritus *Kjell Ivar Flatberg* ut Norges torvmoser. Akademika, Trondheim. 307 s. ISBN 978-82-321-0294-5. Kjell Ivar er ein av dei

fremste torvmosespesialistane i verda, og i denne boka gir han ei detaljert skildring av dei 55 ulike torvmoseartane og underartane som er kjent frå landet vårt (Svalbard medrekna), som er eit av dei mest torvmoserike i verda.

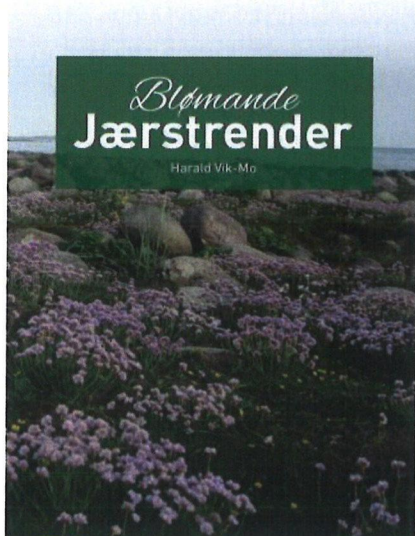
Boka har ein fyldig gjennomgang av biologien (morfologi, formeiring, spreiding, økologi, utbreiing) til denne moseslekta. Formatet er stort 34 x 24 cm, og boka er rikeleg illustrert med fargefoto og kart.

Våren 2014 kom *Arne Jakobsen* med boka *Fjellplanter. Dovrefjell og Trollheimen*. Fagbokforlaget (Akademika), Trondheim. 349 s. ISBN 978-82-321-0293-8.

Med ein solid fagkunnskap og mangeårig røynsle frå botanisering og undervisning i dei midt-norske fjella skildrar forfattaren ca. 160 fjellplanteartar som veks i dei to fjellområda. Vi får vite både kjenneteikn, i kva for miljø dei veks og utbreiinga til artane. Eit utval særleg interessante plantefjell får særleg omtale. Over 400 gode bilete utfyller tekstomtalen av artar og landskap. Boka har også eit fyldig historisk oversyn over utforskinga av floraen på Dovre og i Trollheimen, frå dei første pionerane på 1700-talet fram til vår tid. Dette er ei bok som bør fenge alle med interesse for fjellfloraen. Dei som var

på medlemsmøtet 5. mai hugsar Arne hadde foredrag der han gav oss smakebitar på stoffet i boka, sjå http://www.nbf-tla.org/foredrag/Fjellplantene_050514.pdf

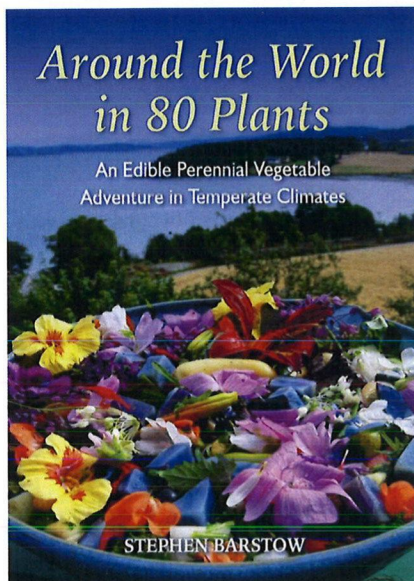

Litt seinare på året gav *Harald Vik-Mo* ut si bok *Blømande Jærstrender*. Jæren forlag, Bryne. IS-BN 978-82-93351-05-4. Harald er ein pensjonert hjartekirurg som bur i Malvik, men han har sine røtter på Vestlandet og har hytte ved Obrestad på Jæren. Der har han som ivrig amatørbotanikar botanisert og fotografert planter langs Jærstrendene frå Sirevåg til Tungenes i fleire år. Dette landskapet har ein rik og variert flora. Nokre

artar og underartar er i Noreg berre kjent herifrå og nærliggjande kommunar i Rogaland, t.d. jærsv *Juncus foliosus*, jærssøte *Gentianella amarella ssp. septentrionalis*, sandvintergrøn *Pyrola rotundifolia ssp. maritima* og islandsgrønkurle *Coeloglossum viride ssp. islandicum*. No har Harald samla kunnskapen sin om jærfloraen i ein lokalfloa som skildrar 210 artar/underartar av karplanter. I tillegg har 88 andre artar frå området fått ein kort omtale. Boka er rikt illustrert med over 400 foto, og ho er fin lesnad for alle planteinteresserte og spesielt nyttig for den som måtte ha planar om å botanisere på Sørvestlandet. Harald vil halde foredrag om «Plantelivet langs Jærstrendene» på medlemsmøtet vårt 2. februar 2015.

Den 15. november kom *Stephen Barstow*. *Around the world in 80 plants: An edible perennial vegetable adventure for temperate climates*. Permanent Publications, Hampshire Paperback, 304 s. IS-BN: 978-18-56231-41-1. Den 6. november 2006 heldt Stephen eit foredrag med tittelen «Verden rundt med 80 arter – som smaker» på eit medlemsmøte i NBF-TLA. No har han med grunnlag i foredraget gjeve ut ei bok som alt har

fått strålende kritikkar, og den 1. desember heldt han eit nytt, reviderd foredrag på medlemsmøte hos oss basert på boka.

Boka gir oss botaniske smakebitar frå nesten heile verda. Vi får servert ein rikhaldig meny av etande planter på ein tur jorda rundt. Dei plantene som blir presenterte er i hovudsak fleirårige bladgrøn-saker (i litt vid tyding). Mange er det Stephen kallar edimentals, dvs. planter som er både edibles og ornamentals eller «prydgrøn-saker». Alle er relativt hardføre og kan vekse i temperert klima. Det vil denne samanhengen seie minst til og med sørboreal vege-

tasjonssone. Stephen har testa alle i sin eigen hage i Malvik, der han har langt meir enn desse 80 artane, faktisk over 2000 artar/sortar. At boka er skriven på engelsk skuldast ikkje berre at Stephen kjem frå Storbritannia, men like mykje at den grønsakdyrkinga han driv har eit stort internasjonalt publikum. Meir om boka og hagen til Stephen finst på <http://www.edimentals.com/blog/>

Møteprogram vinteren/våren 2015 – Norsk Botanisk Forening, Trøndelagsavdelinga

Medlemsmøta våre, som normalt er opne for alle planteinteresserte, blir vanlegvis haldne klokka 19:00 den første måndagen i månaden (unntak denne våren er at aprilmøtet blir den andre måndagen pga. påska). Møta blir haldne på NTNU Vitskapsmuseet, i auditoriet i Suhmhuset, Elvegata 6 i Trondheim. Vi avsluttar møta med ei enkel servering til kostpris, planteutlodning og sosialt samvær.

2. februar. Harald Vik-Mo: Plantelivet langs Jærstrendene
Harald er hobbybotanikar med spesiell interesse for plantelivet

langs Jærkysten. I 2014 gav han ut den rikt illustrerte boka «Blømande Jærstrender» med omtale av 210 blommar. Jærstrendene ligg heilt ut mot Nordsjøen med lange sandstrender, rullesteinstrand og morenekyst. Dette kystområdet har eit uvanleg rikt og særprega planteliv med mange artar som her til lands berre veks der. Månadens art er ramslauk *Allium ursinum* som blir presentert av Solfrid Helene Lien Langmo.

2. mars. 1 Årsmøte med start kl. 19.00. Medlemmene får årsmøtepapira i eiga sending.

2 Ope foredragsmøte (start kl. 19.30). Bjørn Sæther: Gresk kultur- og naturopplevelse i godt selskap. Bjørn har hovudfag i botanikk og er formidlingsmedarbeidar ved Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab (DKNVS). Han har vore turleiar på fleire turar til Hellas der temaet har vore både kulturhistorie og assosiert natur og planteliv.

13. april. Annika Hofgaard: Skoggrenseforandring – hva

skjer, hvorfor og hvilke blir konsekvensene. Annika er seniorforskar ved Avdeling for terrestrisk økologi, Norsk institutt for naturforskning (NINA) i Trondheim. Foredraget presenterer studiar frå Midt- og Nord-Noreg, og den sirkumarktiske skog-tundrasona. Klimabaserte vegetasjonsmodellar viser til ei rask endring av utbreiinga av skogen i fjellet, men empiriske data gir eit anna bilde.

Månadens art er lerkespore *Corydalis intermedia* som blir presentert av Einar Værnes.

4. mai. Anders Lyngstad: På gyngende grunn. Myrundersøkelser i Sør-Norge de siste åra. Anders er forskar ved Seksjon for naturhistorie ved NTNU Vitenskapsmuseet. Han har dei siste åra deltatt i ulike oppdragsprosjekt, mange av dei med fokus på myrvegetasjon.

Månadens art er tindved *Hippophae rhamnoides* som blir presentert av Inger Gjærevoll.

Olav Dahle Svanholm
Bugges vei 6B
7051 TRONDHEIM

B

Returadresse:

Norsk botanisk forening
Trøndelagsavdelingen
Vitenskapsmuseet
Seksjon for naturhistorie
7491 Trondheim

Innhold

Enamyra på Støren – lita rikmyr med jemtlandsstarr	3
Flotte plantebøker frå medlemmer i Trøndelagsavdelinga	15
Møteprogram vinteren/våren 2015 – Norsk Botanisk Forening, Trøndelagsavdelinga	18

